Nødtvungent Forsvar.

Motto: Kjærligheden er langmodig, er velvillig; Kjærligheden bærer ikke Nid; Kjærligheden bruger ikke Fremfusenhed, opblæses ikke; den er ikke usømmelig, søger ikke sit Eget, forbitres ikke, tænker ikke Ondt; den glæder sig ikke over Uretfærdighed, men glæder sig ved Sandhed; den fordrager Alt, tror Alt, haaber Alt, taaler Alt. 1 Cor. 13, 4—7.

No. 3. April 1882. 1ste Aargang.

Johan Gerhard og Prof. Schmidt.

(Indsendt af V. Koren).

I Prof. Schmidts Blad No. 2 staar der et Stykke med Overskrift „Nogle Vidnesbyrd af Johan Gerhard". Der siges, at disse Vidnesbyrd skal „belyse den mærkværdige Paastand, at endog de senere Theologer i selve Læren egentlig skal staa paa Pastor Korens og Missouriernes Side og **imod** Prof. Schmidt."

Fremdeles siges der (læg Mærke til, at dette er af Prof. Schmidts Blad):

„Medens Papisterne ville lade Udvælgelsen være skeet efter Gjerninger, og Calvinisterne efter et frit og ubetinget eller hensynsløst Guds Villies Forsæt, lære vore lutherske Theologer med stor Enstemmighed, at den er skeet 1) af Naade, 2) for Kristi Skyld, 3) **ved Troen.** Thi disse tre høre sammen, hvor Synderes Saliggjørelse enten besluttes eller udføres."

Jeg beder atter Læserne mærke sig, at det er i Prof. Schmidts Blad og fra hans Side, at man giver os denne korte bestemte Erklæring om, hvad „vore lutherske Theologer med stor Enstemmighed lære."

Det Næste vil da være at se, hvad vi lære, vi, der af Prof. Schmidt beskyldes for calvinistisk Lære.

Se efter i vore Satser fra Synoden! Der staar Side 58:

Koren, Halvorsen og Stub, Modsats 2:

„Udvælgelsen er en Handling af Guds naadige og barmhjertige Villie, hvorefter han fra Evighed af for Christi Skyld har besluttet gjennem Saliggjørelsens Orden ved Troen paa Christum at frelse dem, som virkelig blive frelste."

Her lærer altsaa Koren, Halvorsen og Stub, at Udvælgelsen er skeet 1) af Naade, 2) for Christi Skyld, 3) **ved Troen.**

Pastor Koren har i en Artikel mod Prof. Schmidt i K. T. 1881 Pag. 778 sagt:

„Thi naar vi i Overensstemmelse med Konkordieformelen lære, at Naadevalget er Guds evige Beslutning om efter sin Barmhjertighed, for Christi Skyld, gjennem Naademidlerne ved Troen at frelse dem, som blive frelste osv."

Her lærer altsaa atter Pastor Koren netop det, som „vore lutherske Theologer med stor Enstemmighed lære" *).

Men medens det glæder os, at de, der angribe os som Calvinister, selv bevise, at vi føre den Lære, som „vore lutherske Theologer med stor Enstemmighed har lært", saa ere vi dog endnu ikke færdige med „Nogle Vidnesbyrd af Gerhard".

Prof. Schmidts Blad vil ved disse Vidnesbyrd belyse (det vil naturligvis sige gjendrive) „den mærkværdige Paastand, at endog de senere Theologer i selve Læren egentlig skal staa paa Past. Korens og Missouriernes Side og imod Prof. Schmidt."

Lad os først se, hvad der fra vor Side ikke er paastaaet, dernæst, hvad der fra vor Side er paastaaet, og saa, hvad der fra vor Side er bevist.

1) Der er fra vor Side ikke paastaaet, at hine gamle Lærere (Gerhard etc.) bruge den ældre Læreform, den, som bruges i Konkordieformelen, uagtet de ere enige i dennes Lære.

2) Der er fra vor Side ikke paastaaet, at hine Lærere ikke brugte det Udtryk, at Udvælgelsen er skeet under Hensyn til Troen.

Meget mere er det udtrykkelig sagt af os, at de gamle Lærere, hvorom her er Tale, **netop** bruge dette Udtryk. Se K. T. 1881 Pag. 781.

Det er derfor ganske overflødigt i Prof. Schmidts Blad at træde op imod os og bevise netop det, som vi selv har sagt; og det er ikke alene overflødigt, men det er ogsaa urigtigt; thi det bibringer let Læseren en falsk Forestilling om, hvad vi har sagt, og andet er der ikke bevist ved disse „Vidnesbyrd af Gerhard" end dette samme, som vi selv har sagt, at Gerhard bruger den yngre Læreform, at Udvælgelsen er skeet under Hensyn til Troen, idet

---

*) Det Samme lære Missourierne, se Lehre u. Wehre 1881. Pag. 182. 1880. Pag. 230. Die Lehre von der Gnadenwahl Pag. 51.

Gud forudsaa Troen som det Middel, hvorved Menneskene tilegne sig Christi Fortjeneste, — eller som „en Del af den Orden, som er fastsat af Gud i Udvælgelsens Raad.“

3) Vor Paastand var, a) at vor Lære er „saa langt fra at være en ny Lære, som er opfunden blandt Calvinister eller i Missouri og derfra er kommen til os, at det meget mere er en Lære, der væsentligt har fulgt den lutherske Kirke til alle Tider, hvorfor vi ogsaa gjenfinde den ogsaa hos de Lærere, der har brugt det Udtryk, at Gud har udvalgt os under Hensyn til Troen.“ (Se K. T. 1881 Pag. 781).

Men da det nu ikke hjælper stort at paastaa Noget uden Bevis, saa leverede vi ogsaa Beviser, hvilke kan eftersees i Kirketidenden 1881 Pag. 783—789, hvor der anføres Citater af Ægid. Hunnius, Polyk. Leyser, Joh. Gerhard, Brochmand og Quenstedt. Flere citeredes ikke, da vi ikke ønskede at citere paa anden Haand.

Vi har der paavist, at Hunnius lærer, at Guds evige Prædestination (Forudbestemmelse) er den rette Aarsag saavel til Troen som til Saligheden.

At Polyk. Leyser lærer, at Gud hos de Udvalgte naadelig virker Alt, hvad der kan være dem tjenligt til Salighed, og at Gud har beredt Barmhjertighedens Kar.

Vi har vist, at Gerhard lærer, at Gud ikke saaledes ser hen til Troen, at han bevæget derved har udvalgt Nogle, eller at Prædestinationen kommer af eller sker efter den forudseede Tro (ex praevisa fide esse). Fremdeles, at Gerhard lærer, at Gud af blot Naade har forudbestemt dem, som frelses, til Maalet og til Midlerne, og at Saligheden ikke afhænger af nogen Betingelse, som staar i vor frie Villies Kræfter.

Vi har vist, at Brochmand lærer, at der ikke er Noget i Mennesket, som kunde bevæge Gud til en saa naadefuld Beslutning, og at Stridsspørgsmaalet egentlig er: Om Troen er en Betingelse, som Gud fordrer hos alle dem, som han udvælger til det evige Liv, og at den Tro, som Gud fordrer, vil han selv ved sin Naades Aand frembringe i os ved Ordets Hørelse.

Vi har vist, at Quenstedt lærte, at Troen ikke er Aarsagen til Beslutningen, og at Aarsagen til, at Nogle tro, ikke ligger i Menneskene, men i Gud, og at Troen er en Del af den af Gud i Udvælgelsen fastsatte Orden, men at det ikke nytter at disputere med Calvinisterne om, paa hvilken Maade Troen hører til Udvælgelsen, da hine ligefrem negte, at Troen vedkommer Udvælgelsen.

Om alle disse Lærere er det af os udtrykkelig og flere Gange paapeget, at de bruge den Læreform, at Udvælgelsen er skeet under Hensyn til Troen;

og dog vil Enhver, der har fulgt denne Strid, strax se, at de føre en ganske anden Lære end Prof. Schmidt, ja udtrykkelig frakægge sig det, som han paastaar. Dersom Prof. Schmidt virkelig havde den samme Lære, som Kirken i 300 Aar har ført, saa vilde han ikke forkaste vor Lære, om han end foretrak den yngre for den ældre Læreform.

Prof. Schmidts Blad prøver at tage Magten fra dette vort Bevis.

Hvorledes gjør det dette? Mon ved at indlade sig paa vore Citater og godtgjøre, at de ikke bevise, hvad vi have paastaaet? Nei, det indlader det sig ikke paa. Derimod anføres nogle Vidnesbyrd af Gerhard, der vise, at han lærer, at Udvælgelsen er skeet under Hensyn til Troen; altsaa netop det Samme, som vi Gang efter Gang selv har sagt.

Dog, vi ere ikke tilsinds at lade vor Modpart slippe gjennem paa den Vis. Vi vil holde dem til Sagen, og er det dem da her om Sandheden at gjøre, saa maa de se, at vor Paastand er bevist, og at „vor store Joh. Gerhard" virkelig ikke alene belyser, men ogsaa beviser den mærkelige Paastand, at endog de senere Theologer i selve Læren er imod Prof. Schmidt.

Først vil vi dog atter for 7de Gang for at afskjære alle Indvendinger gjentage, at vi vel ved, at Gerhard bruger den senere Læreform, at Gud har udvalgt dem og Ingen uden dem, som han har forudseet at ville eller skulle (futurum) tro paa Christum og blive bestandige i Troen.

Men lader os nu høre Gerhard:

Han siger: „Vi bekjende med lydelig Røst, at vi lære, at Gud ikke har fundet noget Godt hos Mennesket, da han udvalgte det til det evige Liv, og at Han hverken har henseet til de gode Gjerninger eller til den frie Villies Brug, ja heller ikke til Troen selv **saaledes**, at han **bevæget** derved eller **formedelst** disse Ting har udvalgt Nogle; men ene og alene Christi Fortjeneste sige vi at være det, hvis Værdighed Gud har seet hen til, og af ren Naade har han fattet Udvælgelsens Beslutning." (l. d. elect. etc. § 161).

Hvad siger nu Prof. Schmidt? Han har atter og atter forkastet følgende Ord af en missourisk Synodalberetning:

„Intet, slet Intet har Gud forudseet hos dem, som han besluttede at gjøre salige, hvad der kunde være Saligheden værd; og selv indrømmet, at Gud havde forudseet noget Godt i dem, saa kunde dog dette ikke have bestemt Ham til at udvælge dem derfor; thi alt Godt i Mennesket kommer jo først fra Ham."

Dette er, som Enhver vil se, netop den samme Tanke og Lære som i hine Ord af Gerhard, og dette har Prof. Schmidt forkastet. Se A. u. N. I. Pag. 4 og Naadevalgsstriden Pag. 27.

Sagen er nemlig den, at Prof. Schmidt netop i Modsætning til Gerhard lærer, at Troens Forudviden var for Gud det Bestemmende,

da han udkaarede Syndere; det, som Gud saa efter, og hvorefter han indrettede sit Valg, og at Guds Forudbestemmelse retter sig efter den forskjellige Maade. hvorpaa Menneskene forholde sig. (Se K. T. 1881 Pag. 771 og 772. A. u. N. Pag. 3 og Naadevalgsstriden Pag. 37 og mange andre Steder).

Jeg kan tænke mig, at En og Anden her vil gjøre den Indvending, at Prof. Schmidt jo mange Gange har sagt, at Troen ikke er fortjenstlig og ikke kommer i Betragtning som noget Godt hos Menneskene osv. Men hvad hjælper det da at sige dette, naar man tillige lærer, at Menneskenes Forhold var det, som bestemte Gud til at udvælge dem til Salighed, at Troen var det Bestemmende for Gud. Er dette ikke at lære at Troen er fortjenstlig? Det er i Sandhed at tillægge Troen og Menneskets Forhold den allerhøieste Fortjeneste.

Gerhard derimod siger i det anførte Sted, at Menneskenes Tro ikke er Noget, som har bevæget Gud til at udvælge dem, og et andet Sted siger han: „Vi sige ikke, at Prædestinationen kommer af eller sker efter den forudseede Tro (ex praevisa fide esse), men at Hensynet til Troen hører med til Udvælgelsens Beslutniag" (§ 175. Se K. T. 785), hvilket ogsaa er vor Lære.

Dette forklarer han iblandt Andet (§ 173) saaledes: „Gud har fattet en Beslutning om at antage Nogle af den fortabte Menneskeslægt til sine Børn og virkelig gjøre dem salige (med hint Barnekaar staar den evige Salighed i den inderligste Forbindelse). Hvorledes denne Beslutning var, det viser Udførelsen; thi ligesom i Tiden Menneskene ved Troen blive delagtige i Barnekaaret, saaledes kan Hensynet til Troen ikke udelukkes i Beslutningen om Barnekaaret og Saligheden. Dem, som Gud i Tiden antager til sine Børn, dem har Han fra Evighed af besluttet at antage, og paa den Maade, som Han i Tiden antager dem paa, paa samme Maade har Han fra Evighed af besluttet at antage dem. Altsaa hører Hensynet saavel til den Tro, som skulde skjænkes dem, som til den forudseede Tro til Udvælgelsens Beslutning."

Hvad lærer Gerhard her uden dette: De Mennesker, som Gud i Tiden frelser, dem frelser Han ved at bringe dem til Troen paa Christus og opholde dem i den, altsaa har Han i Evigheden besluttet at frelse dem ved at bringe dem til Troen paa Christus og opholde dem i den.

Men mon Prof. Schmidt saaledes lader Udvælgelse og Salighed være afhængig af Gud alene? Nei. Han lader Gud i Udvælgelsen blive bestemt af en Forskjel, som Han forefinder hos Menneskene, idet Gud finder Nogle, der ved den tilbudne Naade ville lade sig bringe til Omvendelse og Tro (Naadevalgsstriden Pag. 60 og flere Steder).

Hvad mener Prof. Schmidt her? Han udtrykker sig ofte vaklende, saa det er ikke godt at faa Tag i, hvad han mener; men et af to maa han jo her mene:

Enten, at det ikke staar i det naturlige Menneskes Magt ved Naaden at ville lade sig bringe til Omvendelse — men at selve denne Villie er en Naadegave af den Hellig Aand; dette er luthersk —; men indrømmer han dette, da kan han jo ikke undgaa det Naadevalg, som forarger ham saa; thi, naar Alt er afhængig af Gud, saa det er Hans Gjerning, at de ville lade sig bringe til Troen, saa er der jo ingen Forklaringsgrund (hentet fra en Forskjel hos Menneskene), hvorfor En er udvalgt*).

Eller ogsaa maa han sige: at det staar i det naturlige Menneskes Magt ved Naaden at ville lade sig bringe til Omvendelse; — men da kommer han i Strid med al Lutherdom. Lader os her atter høre Gerhard:

„Af den hellige Skrift bliver Menneskets Udvælgelse til Livet helt og holdent (in solidum) tilskrevet Gud, thi af ingen anden Kilde (principia) afhænger dette den guddommelige Naades høieste Værk, end af Gud og Hans evige Beslutning, hvilken er grundet paa Christus og ordnet ved en vis Bestemmelse af Midlerne; men den samme Skrift sætter Aarsagen til Fordømmelsen hos Menneskene selv." (188).

Men netop derfor, fordi Gerhard anerkjender Gud som det eneste Princip, hvoraf Udvælgelsen til Salighed er afhængig, netop derfor anerkjender han ligesom Konkordieformelen ogsaa Forudbestemmelse af blot Naade ikke alene til Maalet (Salighed) men ogsaa til Midlerne. Prof. Schmidt derimod forkaster en saadan Forudbestemmelse til Midlerne. Se hans „Naadevalgsstriden" Pag. 2 og 3, 12 og flere Steder, idet han derhos uden Ret tillægger os den Lære, at denne Forudbestemmelse til Midlerne skulde være Noget, der lagdes til de ellers utilstrækkelige Naademidler.

Vi anerkjende med Gerhard, at ogsaa Salighedens Vei maa tages med ind i Udvælgelsen og ikke kan skilles fra denne, og at det derfor er falsk som Calvinisterne at mene, „at Gud først efter et absolut Forgodtbefindende har forudbestemt Nogle til Maalet (Saligheden) og saa bagefter besluttet at give de saaledes absolut Udvalgte Midlerne og ved disse føre dem til Maalet."

Fremdeles fører Prof. Schmidt en anden Lære end Gerhard deri, at han idelig vil gjøre den Fornuftslutning gjældende, at, dersom Udvælgelsen har sin Grund alene i Gud, saa maa Forkastelsen ogsaa have sin Grund i Gud. Derfor taler han med saa-

*) Paa den anden Side giver Skriften os en bestemt Forklaringsgrund, hvorfor de, der forkastes, ikke blive udvalgte. Der staar, at de vilde ikke. Her er det, at Skriftens Ord forarger Fornuften.

megen Uvillie om, at Udvælgelsen skulde være skeet af Gud „efter et frit Villiens Forsæt" (Naadevalgsstriden 11. 28 o. m. a. St.), efter fri Naade, frit Velbehag (K. T. 1881. 771).

Calvinisterne gjøre følgende Fornuftslutning: Dersom Aarsagen til Fordømmelsen ligger hos Menneskene (som Lutheranerne sige), saa maa ogsaa Aarsagen til Udvælgelsen ligge hos Mennesket; men det Sidste er falsk, altsaa ogsaa det Første.

Prof. Schmidt vender disse Led om og gjør følgende Slutning: Dersom Aarsagen til Udvælgelsen ligger alene i Guds frie Villies Forsæt, saa maa ogsaa Aarsagen til Fordømmelsen ligge alene i Guds frie Villies Forsæt; men det Sidste er falsk, altsaa ogsaa det Første.

Vi ville lade Gerhard svare. Han afviser baade Calvinisternes og Prof. Schmidts Fornuftslutninger, idet han siger: „De Ting, som her indbyrdes sammenholdes, forholde sig ikke paa samme Maade." Derefter viser han, at Vantroen fortjener Fordømmelse, og at den har sin Oprindelse ikke fra Gud, men fra Menneskene, medens Troen ikke fortjener Salighed og har sin Oprindelse fra Gud og ikke fra Menneskene, idet den „har ikke sin Oprindelse fra den frie Villies Kræfter, men er Guds Gjerning." Saa tilføier han det ovenfor anførte Sted om, at i Skriften Udvælgelsen helt og holdent tilskrives Gud som den eneste Kilde (Princip), hvoraf den afhænger, medens den samme Skrift sætter Aarsagen til Fordømmelse hos Menneskene selv.

Prof. Schmidt derimod lærer jo, at Gud i Udvælgelsen har taget Hensyn til en Forskjel, som han fandt hos Menneskene, og at netop denne Forskjel afgjorde, hvem der kunde udvælges og hvem ikke; han lærer altsaa, at Gud **ikke** er den eneste Kilde (principium), hvoraf Udvælgelsen afhænger, men at hin Forskjel paa Menneskenes Side kom i Betragtning, som det, der bestemte Gud til at vælge netop disse og ikke Andre. (Se K. T. 1881. 769. A. u. N. 1, 5. Naadevalgsstriden passim.).

Paa denne Maade maa altsaa den sidste Afgjørelse af, hvem der skal udvælges, søges hos Menneskene selv. Og vi ville bede Prof. Schmidt selv og enhver ærlig Læser betænke, at vi her ikke fordreie eller forandre eller tilsætte Noget, eller gjør Slutninger, men blot vise, hvad der ligger i hans egne Ord og Lære, og at han her lærer netop det Modsatte af Gerhard.

Det er en gammel usvigelig Regel, der hedder causa causae est causa causati; den kan for Tydeligheds Skyld omskrives saaledes: Naar Barnet bærer Kurven, men jeg bærer Barnet, saa bærer jeg ogsaa Kurven. I dette Tilfælde: dersom Gud bestemmer Valget, men Menneskenes Forhold bestemmer Gud til at vælge, som han gjør, saa er det Menneskenes Forhold, som afgjør Sagen.

Gerhard derimod siger med alle andre Lutheranere, at Saligheden af-

hænger af ingen anden Kilde end af Gud og Hans evige Beslutning, og at der ikke i os er nogen Aarsag, saaledes som jo vor Bekjendelse siger med udtrykkelige Ord (Konkordfrm. Pag. 334 § 20).

Vi have sagt og sige endnu, at vi tro ikke, Prof. Schmidt vil lære synergistisk eller ophæve Naaden; men det kan ikke være vanskeligt at se, at han dog her gjør det; thi lad være, at **det** endnu bliver Naade, at vor Herre Jesus har lidt for os, og at Gud sender os sit Ord, og at Han vil hjælpe os til Troen; — saa bliver dog ikke **det** bare Naade længer, at Gud netop fører **dem** igjennem Saliggjørelsens Orden ind i Himlen, som virkelig komme ind, dersom Han, som Prof. Schmidt lærer, bliver **bestemt** dertil netop ved disse Menneskers Forhold.

Fremdeles lærer Gerhard anderledes end Prof. Schmidt i det vigtige Spørgsmaal om, hvorvidt en Troende kan have Troesvished om sin virkelige endelige Salighed ɔ: om sin Bestandighed i Troen.

Gerhard siger, at de kan og bør have en saadan Vished. Prof. Schmidt siger nei.

Prof. Schmidts Sats lyder saa: „Hvorlænge han vil komme til saaledes at tro og forlade sig paa Guds Løfte, det kan han ikke vide med Troesvished“ (Synodefrhdl. 81 Pag. 59).

Gerhard fremsætter det Spørgsmaal: „Mon Nogen i dette Liv kan være vis paa Udvælgelsen? Vi svare (siger han): At de Gjenfødte og i Sandhed paa Christum Troende kan og bør være vis paa Guds Naade og Syndernes Forladelse, det skal vi paa sit Sted vise. Paa dette Sted har vi alene at paavise, at de Troende ogsaa om sin Bestandighed kan og bør fatte en fast Fortrøstning i sine Hjerter, en Fortrøstning nemlig, som bygges paa Guds Almagt, Guds Trofasthed og Guds gode Villie. Saaledes bør vi nemlig slutte: De, som med en sand Tro hænge ved Christus, dem vil hin gode Hyrde ikke lade rives ud af sine Hænder; men jeg er gjenfødt og hænger med en sand Tro ved Christus. Saa skal da hin gode Hyrde ikke taale, at jeg rives ud af Hans Hænder. Dersom Anfægtelsen vil knurre om, at Mange virkeligt Gjenfødte atter ere faldne ud af Guds Naade, saa lad Troen svare: de have af sig selv og i Ondskab vendt sig bort fra Christus; men jeg skal bestandig hænge ved min Gud, Han skal ikke forlade mig i Evighed, thi jeg stoler paa disse Guds Løfter: Rom. 11, 29: Naadegaverne og sit Kald fortryder Gud ikke. 1 Cor. 1, 9: Gud er trofast, ved hvem I ere kaldte. V. 8: Han skal befæste Eder indtil Enden. 1 Cor. 10, 13: Gud er trofast, som skal ikke lade Eder fristes over Eders Formue. Phil. 2, 13: Gud er den, som virker i Eder baade at ville og at udrette efter sit Velbehag.“

Gerhard angriber den katholske Lære, der i Tridentinerkonciliet er saaledes fremsat: Ingen bør, saalænge han lever her i Dødeligheden, formaste sig saalangt ind i den guddommelige Prædestinations hem-

melige Mysterium, at han forvist siger sig at være i de Udvalgtes Tal; thi man kan ikke uden ved en særegen Aabenbaring vide, hvem Gud har udvalgt sig.

Dertil svarer Gerhard: „Paa denne Maade vilde vi nødes til at kastes jammerfuldt om mellem bestandige Tvivlens Bølger, og det vilde være at frygte for, at vi fra Tvivlens Bølger reves hen i Fortvivlelsens Svælg og endelig gik fortabt. Vi bekjende villigen, at med Troen bør den sønlige Frygt være forenet, forat ikke, istedetfor Troen og Aandens Vished, den kjødelige Sikkerhed skal bryde ind i vore Sjæle. Derfor maa vi fromt overveie hine Aandens Ord, 1 Cor. 10, 12: „Den, som staar, se til, at han ikke falder." Phil. 2, 12: „Forarbeider Eders Saliggjørelse med Frygt og Bæven." Imidlertid skal dog Troesvisheden aldeles ikke ved hin Frygt svækkes eller tilintetgjøres. „Beflitter Eder, siger Petrus, 2 Pet. 1, 10., at befæste Eders Kald og Udvælgelse." Altsaa kan denne gjøres fast for os*) ...... For at udelukke den kjødelige Sikkerhed og for at straffe den forvovne Formastelse synes de Gamle ofte at negte, at vi kan eller bør være visse med Hensyn til Prædestinationen, men de forklare sin Mening rigtigt, at de ikke udelukke Troesvisheden, men den kjødelige Sikkerheds Formastelse."

Derefter anfører han Beviser for dette af St. Ambrosius og St. Augustinus og St. Bernhard. Iblandt Andet følgende Ord af Augustin:

„Han lovede os, at vi skulle være der, hvor Han selv er; at vi skulle være med Ham. Hvad har Gud lovet dig, o dødelige Menneske? At du skal leve i Evighed. Tror du det ikke? Tro det, tro det! Mere er det, som Han allerede har gjort, end det, som Han har lovet. Hvad har han gjort? Han er død for dig. Hvad har han lovet? At du skal leve med Ham. Utroligere er det, at den Evige er død, end at den Dødelige skal leve i Evighed, og dog holde vi jo fast ved det, som er utroligere" o. s. v.

*) Luther siger til dette Sted: „Guds Udvælgelse og evige Forudbestemmelse (Versehung) er vistnok i sig selv fast nok, saa man ikke behøver at gjøre den fast, Kaldet er ogsaa stærkt og fast. Thi den, som hører Evangelium og tror derpaa og bliver døbt, han er kaldet og bliver salig. Efterdi vi da nu ogsaa ere kaldede dertil, skal vi gjøre os saa megen Flid, siger St. Petrus, at vort Kald og Udvælgelse bliver fast hos os, ikke alene hos Gud. .... Omendskjøndt Kaldet og Udvælgelsen i og for sig er stærk nok, saa er den dog ikke stærk og fast hos dig, fordi du endnu ikke er vis paa, at den angaar dig. Derfor vil Petrus, at vi skal gjøre dette vort Kald og vor Udvælgelse fast ved gode Gjerninger. .... Dette mener nu St. Petrus, at man ikke skal lade Troen hvile og ligge stille, fordi den har den Art, at den ved Brug og Øvelse altid bliver stærkere og stærkere, indtil den bliver ganske vis paa Kaldet og Udvælgelsen og ikke kan feile.

Her er ogsaa et Maal afstukket, hvorledes man skal bære sig ad med Udvælgelsen. Der er mange letfærdige Aander, som ikke have følt stort til Troen, de løbe i Vei og begynde ovenfra og bekymre sig først med denne Sag og ville ved Fornuften udgrunde, om de ere udvalgte, forat de kan blive visse paa, hvorledes det staar med dem. Hold kun strax op med dette; det er ikke det rette Greb paa Tingen. Men, vil du blive vis, saa maa du komme dertil paa den Vei, som St. Petrus her foreslaar dig. Foretager du dig en anden, saa har du alt taget feil; din egen Erfaring maa lære dig det. Naar Troen bliver vel øvet og drevet, saa bliver den tilsidst vis i Sagen, saa den ikke tager feil osv. (W. 9. 842 ff.)

„Saaledes forsvare vi altsaa Troens Vished om Udvælgelsen mod de Pavelige, at vi ikke vil bane Vei for kjødelig Sikkerhed, hvilket de gjøre, som lære, at de, som engang ere gjenfødte og har faaet den Hellig Aand, ikke atter ved Synd mod Samvittigheden kan tabe Troen og den Hellig Aands naadige Iboelse. Man maa ikke ikke indbilde sig en saadan, absolut Vished om Udvælgelse og Salighed, at det skulde hedde, at de Gjenfødte, om de end indvikle sig i skrækkelige Synder med Samvittigheden, dog ikke kan tabe Troen, den Hellig Aand og Saligheden. Gud gjør os **visse** paa vor Salighed, men ikke kjødeligt sikre. Guds usvigelige Forjættelser frier os fra Tvivl; Guds Trudsler og Formaninger frier os fra kjødelig Sikkerhed, og saaledes holder vor Troes Skib det midtre Løb midt imellem den bestandige Tvivls Scylla og den absolute Sikkerheds Charybdis, idet der styres efter Ordets Stjerne. Vi stole paa Gud formedelst de herlige og usvigelige Løfter, som ere givne os. Imidlertid frygte vi dog ogsaa Gud formedelst vort Kjøds Svagheder og Fristelser, og derfor bede vi Gud med alvorlige Sukke om Bestandighedens Gave, og vi forlade os sikkert paa, at vi skal erholde den. Imidlertid kaste vi den kjødelige Sikkerhed fra os og søge ved Ordets og Sacramenternes andægtige Brug at styrke vor Tro, og beflitte os daglig paa at forfremmes i et gudfrygtigt Levnet".

Her se vi da altsaa, at Gerhard lærer, at en Christen kan og bør have Troesvished om sin Bestandighed og tilkommende Salighed, og at denne Troesvished ikke strider mod den Frygt og Bæven, som Guds Børn maa have. (Vi har paa et andet Sted, i K. Tid. for 1881, Pag. 26 fgg., vist, at Frygt og Bæven netop er nødvendig for at kunne bevare Troesvisheden.) Prof. Schmidt derimod lærer netop det Modsatte, nemlig, at Guds Børn ikke kan have Troesvished om sin Bestandighed i Troen og altsaa heller ikke om den endelige Salighed.

Det er ogsaa let at paavise, at ikke Gerhard kan have lært og forstaaet Konkordieformelen saaledes, som Prof. S. gjør. For Prof. Schmidt er det nødvendigt, naar han vil forsvare sin Mening om Konkordieformelens Lære angaaende Udvælgelsen, ialfald paa mange Steder at forstaa Ordene „forudbestemme" og „udvælge" eller „Udvalgte" om alle Troende, hvad enten de saa blive bestandige indtil Enden og altsaa salige, eller de ikke blive det.

Gerhard derimod lærer, at Ordet „forudbestemme", naar det bruges om Personer, „altid i Skriften betyder disses Udvælgelse til det evige Liv" (altsaa ikke til Naadestanden alene), og at Skriften „aldrig tager Ordet anderledes" (l. c. 27), og hvad Ordet „Udvalgte" angaar, siger han, at „ikke Alle, der virkelig ere Troende, ere Udvalgte, men alene de, der blive ved i den sande Tro indtil Enden" (l. c. 40).

For dem, der have fulgt, hvad der i denne Sag er sagt og skrevet fra begge Sider, og som have givet sig Tid til opmærksomt at gjennemlæse For-

anstaaende, turde det maaske ikke være vanskeligt at se, hvilken af Parterne dermedrette kan erklære sig enig i den Lære, som Johan Gerhard fører, og at der her virkelig er leveret Beviser for den af os i K. T. fremsatte Paastand, at ogsaa de senere Lærere (specielt J. Gerhard) ere imod Prof. Schmidt.

Rom. 8, 29.

„Thi dem, han forud kjendte, har han ogsaa forud bestemt til at vorde ligedannede med hans Söns Billede, forat han skal vare den Förstefödte blandt mange Brödre."

Det er vor faste Overbevisning, at den Strid om Naadevalget, som er bleven vakt inden den lutherske Kirke i Amerika, er uberettiget, og at den derfor ikke burde været opkommet. Ikke blot er det fine og vanskelige Spørgsmaal, som det her dreier sig om, Spørgsmaal, der ligge for høit til, at vore Menighedslemmer i Regelen kunne have nogen begrundet Mening derom. Men det fik nu alligevel være saa sin Sag, naar blot vore Modstandere kunde anføre klare og tydelige Steder af den Hellige Skrift og saaledes binde Samvittighederne med Skriftens ufeilbare Ord. Men her er det netop, det skorter for dem. Der gives intet saadant Skriftsted i den hele Bibel, der absolut nøder og tvinger Samvittighederne til at anse den Læreform om Naadevalget, som Prof. S. forfægter, for at være den eneste rette og tilladelige. Tvertimod vi skulle paavise, hvorledes alle de Steder, som her kunne komme i Betragtning, pege paa den Læreform, som vi ville holde os til, og som vi mene ogsaa er den, der er brugt af vor Bekjendelse i Konkordieformelens 11te Artikel. Naar vi alligevel itke ville fortjætre de mange dyrebare og anseede Lærere i vor lutherske Kirke, der have brugt og bruge den anden Læreform, saa har det sin Grund deri, at disse Lærere have fralagt sig al Synergisme, al falsk Lære om, at Mennesket kan bidrage Noget eller medvirke Noget til sin Omvendelse. De have paa samme Tid, som de lærte et Naadevalg 'intuitu fidei' ɔ: i Betragtning af eller under Hensyn til Troen, paa det Bestemteste fremhævet, at denne Tro er alene en Guds Gave, Skabning og Gjerning. At Gud forudsaa Troen, var for de gamle Dogmatikere det samme som, at han forudsaa sin egen Gave. Og blandt de nyere Dogmatikere udtaler f. Ex. Dr. F. A. Philippi det samme. I sin Commentar til Romerbrevet (3die Udg. S. 375 f.) siger han: „De Troende ere saaledes kaldte efter Guds Beslutning og alligevel forudbestemte efter Guds Forudviden, hvad der kun lader sig forene, naar Troen er Guds og ikke deres egen Gjerning. Thi kun, naar Gud i sin Forudseen af deres Tro intet andet anskuer end dem selv som sin egen Skabning i Christo Jesu, kun da udelukker ikke frit Naadevalg til Livet fra Guds Side og guddommelig Forudseen af den troende Frelsesantagelse fra Menneskets Side hinanden." Ja, denne samme Dr. Philippi, som saaledes foretrækker den saakaldte anden Læreform, han siger i sin Dogmatik (Glaubenslehre B. 4 S. 108 ff.) endog dette, at den første Læreform ogsaa er stadfæstet i Skriften. Hans Ord lyde saa: „Derimod er vor Udvælgelse til Salighed ikke paa nogen Maade begrundet i vore forudgaaende Fortjenester eller vor gudvelbehagelige Beskaffenhed, men ene og alene i Guds frie Naade. „Ikke I have udvalgt mig, men jeg har udvalgt Eder," siger Frelseren til sine Di-

sciple (Joh. 15, 16), og det, som er daarligt, svagt, ringe, foragtet, Intet, har Gud udvalgt, for at intet Kjød skal rose sig for ham (1 Kor. 1, 28). Det er et Valg af Naade, ikke af Gjerningernes Fortjeneste (Rom. 11, 5). „Det staar ikke til den, som vil, eiheller til den, som løber, men til Gud, som gjør Miskundhed" (Rom. 9, 16). Saaledes gives der altsaa en Udvælgelse til Livet, som kun hviler i Guds frie, naadige Velbehag, og dog kan den ikke tænkes absolut, prædestinatiansk, fordi ingen Udvælgelse til Døden svarer til den. Skriften kjender ingen Vredens Udvælgelse, som svarer til Naadens Udvælgelse, fordi Grunden til den guddommelige Naade kun hviler i Gud, men Grunden til den guddommelige Vrede kun hviler i Mennesket ..... (Sml. Ef. 1. 4; 1, 11; Rom. 9, 11; 2 Thes. 2, 13; 2 Tim. 1, 9; Rom. 8, 28). Saaledes stadfæster Skriften ogsaa den Fremstillingsform, som vi i vor dogmatiske Udvikling har betegnet som den første Læretropos (Lærefremstilling), som jo simpelthen er en Følge af, at den ikke alene lærer den guddommelige Naades Almindelighed, men ogsaa den guddommelige Naades Enevirksomhed i Omvendelsen." Det kunde derfor aldrig have faldet os ind at forkjætre Mænd af Dr. Philippis Anskuelse ligesaalidt som at forkjætre nogen af de Dogmatikere i det 17de og 18de Aarh., der bruge den samme Læreform som han, naar de paa samme Tid fralægge sig al falsk Lære om Omvendelsen. Mellem os og saadanne Lærere er der ingen Forskjel i Læren. Forskjellen bestaar kun i Maaden, hvorpaa Læren blir fremsat. Der vilde derfor ingen Strid have været iblandt os nu, hvis Prof. S.s Standpunkt var det samme som Dr. Philippis og de gamle Dogmatikeres, som f. Ex. Johan Gerhards. Men det er Ulykken, at Prof S. forkjætrer og fordømmer dem som Calvinister, der for at undgaa endog Skinnet af Synergisme hellere ville bruge den første, ældste Læreform, og det er Ulykken, at han forlanger, at man skal tro, at hans Fremstillingsmaade er den eneste rette og skriftmæssige. Medens Dr. Philippi siger, at den første Lærform er stadfæstet i Skriften, siger Prof. S., at den første Lærform er falsk og skriftstridig og indeholder Calvinisme. Naar en theologisk Profes or tør udtale saadanne Domme og ikke er bange for at lade saadanne Domme blive Aarsag til en uhyggelig Lærestrid med dem, med hvem han har staaet og fremdeles staar i Samfundsforbindelse, da maa man have Ret til at forlange, at han beviser sine Paastande med klare og tydelige Ord af den Hellige Skrift. Her er det ikke nok, at han fremlægger Vidnesbyrd fra disse eller hine Lærere i den lutherske Kirke. Det kunne ogsaa vi gjøre, og vi have netop den lutherske Kirkes Fædre at paaberaabe os. Men her gjælder det, at han leverer uomstødelige Beviser af den Hellige Skrift selv. Det er dette, som han hidtil ikke har kunnet gjøre, og det er vor faste Overbevisning, at han aldrig vil kunne gjøre det. Thi, som vi sagde ovenfor, der gives intet Sted i den hele Hellige Skrift, der absolut nøder og tvinger Samvittighederne til at anse den Læreform, han hylder, for at være den eneste rette og tilladelige. Prof. S. har naturligvis forsøgt at levere saadant Bevis. Han har leveret en længere Afhandling i „Altes und Neues" over Rom. 8, 29, hvilket Skriftsted han med saa mange Andre anser for sit Hovedsted, for det egentlige „Sæde" for sin Lære, for sin „faste Borg". Vi ville derfor i det Følgende ofre dette Skriftsted vore alvorlige Overveielser for om muligt at kunne udfinde, hvad der her maatte være af Bevis enten for den ene eller den anden Læreform. Stedet lyder i vor norske Bibeloversættelse saaledes: „Thi dem, han forud kjendte, har han ogsaa forud bestemt

til at vorde ligedannede med hans Søns Billede, forat han skal være den Førstefødte blandt mange Brødre." Prof. S. mener nu, at den eneste rette Fortolkning af dette Sted er denne: „Hvilke (Personer) han (Gud) forud (fra Evighed af, før Verdens Grundlæggelse) kjendte (i Christo, i Aandens Helliggjørelse og i Sandheds Tro), dem har hau forud bestemt til at vorde ligedannede osv." Meningen skal altsaa være den, at Gud har fra Evighed af bestemt dem til at blive dannede efter hans Søns Billede, som han forud (fra Evighed af) som „Hjertekjender" kjendte (havde Kundskab om, vidste om) som saadanne, der vare i Christo eller i Aandens Helliggjørelse og i Sandheds Tro. Heraf skal da efter Prof. S.s Mening klart fremgaa, at Troen (den forudseede Tro) gik forud for Udvælgelsen og var det Bestemmende for Gud, altsaa det Afgjørende, da han valgte disse til den evige Salighed.

Men imod denne Fortolkning og de Grunde, hvorpaa den er bygget, kan der gjøres mange vægtige Indvendinger. Der kan jo strax reises den Indvending: Dersom Gud forud kjendte disse som Troende, ja endog saa dem som saadanne, der vare bestandige i Troen indtil Enden, maatte han ikke da ogsaa se dem som saadanne, der allerede vare ligedannede med Christo? Er der ikke altid Ligedannelse med Christus, hvor der er Tro, end sige en indtil Enden bestandig Tro? Men dersom Gud altsaa, idet han forud kjendte dem som Troende, ogsaa nødvendigvis kjendte dem som saadanne, der allerede vare ligedannede med Christus, hvad Mening blir der da i Apostelens Ord, at han efter at have kjendt dem som ligedannede, bestemte dem til at vorde ligedannede med Christus? At bestemme En til Noget, som han allerede er, det er der liden Mening i. Enhver maa kunne indse det Intetsigende i en saadan Fortolkning. En anden Indvending, som her maa gjøres, er den, at man lægger ind i Texten en hel Del Ting, som slet ikke staar der. I Texten staar der ikke: Thi dem, som han farud kjendte „som værende i Christo eller i Aandens Helliggjørelse og i Sandheds Tro"; der staar heller ikke: Thi dem, som han forud kjendte „som Troende" osv. Der staar kun: „Thi dem, som han forud kjendte, har han og forud bestemt til at vorde ligedannede osv." Hverken mere eller mindre. Hvad Ret har man da til saaledes at føie til og lægge ind i Texten, hvad Texten aabenbart selv har søgt at værge sig imod? Hvis Apostelen vilde have udtalt, hvad Prof. S. vil have ham til at udtale, saa havde han visselig ogsaa gjort det. Men da han ikke har gjort det, saa bør ogsaa vi afholde os derfra. Besynderligt er det, at man vil kalde dette Sted det egentlige „Sæde" for den saakaldte anden Læreform eller, at man vil kalde det sin „faste Borg". Det blir dog isandhed en skrøbelig „Borg", naar det, som skulde være Murene, ikke findes der, men maa hentes andetstedsfra. Nei, lader os dog være forsigtige med vor Udlæggelse af den Hellige Skrift. „Skriften taler ikke blot, hvor den taler; men den taler ogsaa, hvor den tier, ja, den taler ofte høit, hvor den tier." Apostelen har ikke fundet det nødvendigt her at tilføie nogen nærmere Bestemmelse. Deraf maa da være indlysende, at Ordet „forud kjendte" er brugt i en saadan Betydning, at det ikke behøver nogen nærmere Bestemmelse. Hvis Ordet her skulde have Betydningen af „forud saa" eller „forud vidste", saa laa det jo i Sagens Natur, at Apostelen maatte have tilføiet, hvad det var, Gud saa, eller hvad det var, han vidste forud om disse, som han udvalgte. Han maatte have oplyst sine Læsere om, hvad det var, Gud havde fundet hos dem, hvis dette

skulde have været det Afgjørende, da han valgte dem. Apostelen kunde ikke have ladet dem i Uvidenhed om Noget, der var saa vigtigt, at det endog var det Afgjørende med Hensyn til deres Udvælgelse til Salighed. Men Apostelen tier. Han antyder det ikke med en Stavelse. Han siger kun: „Thi dem, som han forud kjendte, dem har han og forud bestemt osv."

Spørgsmaalet blir derfor her dette: Hvad betyder det Ord, som Apostelen her har betjent sig af? Eller hvad betyder det græske Ord, som her er oversat med „forud kjendte"? Spørgsmaalet blir ikke, hvad Ordet „kjende" betyder i det norske Sprog, Ordet "know" i det engelske Sprog, "noscere" i det latinske osv., saaledes som Prof. S. vil have det til. Men Spørgsmaalet blir: I hvilken Betydning, eller rettere, i hvilke Betydninger bruges det enkle Ord ginoskein (kjende) og det sammensatte Ord proginoskein (forud kjende) i det Nye Testamente? Da er det vor oprigtige Formening, at her, om nogensteds, bør Skriften forklare Skriften. Man maa undersøge, om dette Ord i den Hellige Skrift forekommer blot i en eller og i flere Betydninger, og hvilke disse Betydninger da ere. Vi skal da ikke trætte med Prof. S. om, at Ordet ginoskein i Bibelen har Betydningen af „at vide", „at have Kundskab om." Man kan blot se paa Steder som Math. 6, 3; 1 Cor. 2, 11 o. fl. St. Men det paastaa vi, at dette Ord i det Nye Testamente, ligesom det hebraiske Ord jada (kjende) i det Gamle Testamente ogsaa har en anden Betydning, en Betydning, som er fremmed for alle andre Sprog og al anden Literatur. Der gives mange Steder baade i det Gamle og Nye Testamente, hvor Ordet kjende er brugt i en langt mere omfattende og indholdsrig Betydning end den sædvanlige, Steder, hvor Betydningen „vide" eller „vide om" eller „have Kundskab om" vilde være ganske meningsløs og falsk, Steder, hvoraf det ganske klart fremgaar, at Ordet fornemmelig betegner en Virksomhed af Villien og ikke blot en Virksomhed af Forstanden, ja, hvor det vilde være falsk Lære, dersom man paastod, at Ordet blot betegnede en Virksomhed af Forstanden. Vi skal ikke fremdrage alle disse Steder, men blot anføre en Del af dem. I 1 Joh. 2, 3 f. læse vi: „Og derpaa vide vi, at vi kjende ham, naar vi holde hans Bud. Hvo, som siger: Jeg kjender ham og ikke holder hans Bud, han er en Løgner, og i ham er Sandheden ikke. Men hvo, som holder hans Ord, i ham er sandelig Guds Kjærlighed fuldkommet. Derpaa kjende vi, at vi ere i ham." Her er det dog saa iøinespringende, at det græske Ord ginoskein (kjende) i det Nye Testamente ogsaa er brugt i en Betydning, som er meget forskjellig fra den almindelige Betydning, som det har i den verdslige Literatur. I v. 3 er dette Ord oversat baade med „vide" og med „kjende". „Derpaa vide vi, at vi kjende ham", hedder det. I Grundtexten staar det samme Ord begge Gange. Oversættelsen er alligevel rigtig. Ordet er her brugt i to Betydninger. Paa første Sted er det brugt i den Betydning, som Prof. S. hævder som den egentlige og væsentlige Betydning af Ordet, nemlig i Betydningen af en „Viden om en Sags eller Persons Beskaffenhed, saaat man kan skjelne den fra andre." Men dette er alene en Forstandens Virksomhed. Den har Intet med Villien at gjøre. Denne Viden kan jeg have ligesaavel om det, jeg hader, som om det, jeg elsker. En ganske anden Betydning har Ordet paa det andet Sted i vort Vers. Her udtrykker det fornemmelig en Villiens Virksomhed, og det en Virksomhed af den gjenfødte, nye Villie. Thi Apostelen sætter her som Kjendemerke paa, „at vi kjende Gud",

dette, at „vi holde hans Bud". Og han føier udtrykkelig til i det 4de Vers for at afværge al Misforstaaelse i denne Henseende: „Hvo, som siger: Jeg kjender ham, og ikke holder hans Bud, han er en Løgner, og i ham er Sandheden ikke." Derfor siger ogsaa Besser ganske rigtigt og træffende til dette Sted: „Apostelen bruger med Flid ofte Udtrykket „kjende", efterdi de daværende falske Lærere (Gnostikerne) førte dette i Munden som deres egentlige Feltord (sml. Aab. 2, 24). Imod deres falskelig berømte Erkjendelse sætter han den rette Erkjendelse. Vil jeg erfare, om jeg kjender Gud, saa har jeg at prøve ikke min Viden, men min Vandel, og vil jeg erfare, om du kjender Gud, saa spørger jeg ikke, hvad din Mund ved at sige om ham, men hvad dit Liv vidner om ham." (Joh.s Breve forkl. i Bibellæsninger af W. F. Besser, Dr. theol. Oversat af A. Balchen, Sognepr. og E. Corneliussen, Cand. theol. Christiania 1864. Side 62). Apostelen Johannes opstiller her det samme som Kjendemærke paa at kjende Gud, som han i det 5te V. opstiller som Kjendemærke paa at elske Gud. Man sammenholde ogsaa hermed, hvad Jesus siger i Joh. Ev. 14, 21: „Hvo, som haver mine Befalinger og holder dem, han er den, som mig elsker." Det er derfor ganske klart: for Apostelen Johannes var det at elske Gud og at kjende Gud Et og det Samme. Han kunde ikke tænke sig nogen ret Kjenden af Gud, uden den ogsaa var Kjærlighed til Gud. For ham var det at kjende Gud ikke nogen blot og bar Viden om Gud, hans Væsen og Villie, men det var en Omfatten af Gud, en Griben af Gud, en Indtrængen i Gud, forenet med Lyst og Kraft til at optage Guds Væsen i sig, for at danne sig selv derefter. Besser siger herom: „Den evangeliske Gudserkjendelse i Christo gjør, at vi kunne, hvad vi skulle; thi i samme, der er Troen lig, have vi Gud, og hvad han fordrer af os, har han i Forveien givet os." Naar derfor David i den 36 Ps. 11 V. beder: „Bevar din Miskundhed imod dem, som dig kjende", saa mener han med dem, som kjende Gud, ikke Saadanne, som kun have Kundskab om Gud og hans Villie, men han mener Saadanne, som staa i det rette Forhold til Gud, han mener de Fromme, de Gudfrygtige, de Troende, dem, som „frygte og elske Gud og forlade sig paa Ham alene", han mener dem, som allerede have modtaget Guds Miskundhed; derfor beder han: „Bevar din Miskundhed imod dem, som dig kjende."

I Joh. Ev. 10, 14. 15 siger Jesus: „Jeg er den gode Hyrde, og jeg kjender Mine og kjendes af Mine. Ligesom Faderen kjender mig, og jeg kjender Faderen." Her er det dog ogsaa saa ganske klart, at Talen er ikke om nogen blot Forstandens Viden om den eller dem, der ere Gjenstand for Verbet kjende. Men det er et Begreb, som i sig indeslutter Kjærligheden. Derfor siger Luther til dette Sted: „Det er en herlig og trøstelig Kjendskab, hvorved Faderen kjender sin kjære Søn med uudsigelig, grundløs, evig Kjærlighed, saaledes som han ogsaa ved en Stemme fra Himmelen aabenbart bevidnede dette, idet han sagde: „Denne er min Søn, den Elskelige, i hvilken jeg haver Velbehag" Math. 3, 17 .... Saaledes kjender ogsaa Christus os med samme uudsigelige Kjærlighed, hvormed han fra Begyndelsen har elsket Menneskeslægten, og hvorfor han paa det Dybeste fornedrede sig under alle Mennesker, ja under vor Synd og Død, og i vort Sted bar Guds Vrede, eftersom han ikke kunde taale at Djævelen skulde beholde os i sine Lænker og i den evige Fordømmelse". (Pr. over Ev. paa 2 S. efter Paaske). Sml. Joh. 17, 3. 1 Joh. 3, 6; 4, 7. 8.

Men det er ikke blot Apostelen Johannes, der har brugt Ordet i denne mere omfattende og eiendommelige Betydning. Ogsaa Paulus har gjort det paa flere Steder. I Gal. 4, 9 siger han: „Men nu, da I kjende Gud, ja meget mere ere kjendte af Gud.“ Vi tro, at Luther og'aa her har truffet det Rette, naar han i sin Forklaring over Galaterbrevet siger til dette Sted: „Naar man ret vil bese det, saa kommer det altsaa mere an paa, at vi blive kjendte af Gud, end at vi kjende ham. Thi hvad vi kunne gjøre til en saadan Erkjendelse er ikke Andet, end at vi forholde os stille og lade Gud skalte og valte med os, at han giver os sit Ord og vi gribe det ved Troen, som han ogsaa virker i os ved sin Aand, og saaledes blive vi Guds Børn. Saa er nu dette Meningen paa dette Sted. I ere kjendte af Gud, det er, Gud har besøgt Eder med sit Ord, I ere benaadede med Troen og den Helligaand, ved hvem I ere blevne fornyede osv.“ Ligesaa har O. v. Gerlach truffet den rette Mening, naar han siger til dette Sted: „Apostelen forklarer eller forbedrer Udtrykket: „I kjende Gud“ ved det andet „ere kjendte af Gud.“ Derved at Gud kjender Mennesket, som atter indeslutter i sig Guds Kjærlighed til det, dets Optagelse i Naadestanden og Barneforholdet, lærer Mennesket først at kjende Gud. Sml. 1 Cor. 8, 1. 2 A. Apostelen tilføier netop dette Tillæg, forat det ikke skal se ud som Galaternes eget Valg og Gjerning, at de havde lært Gud at kjende, men at det derimod var en Gjerning af den guddommelige Naades frie Valg, at Gud, idet han kjendte dem, opfyldte dem med Erkjendelsen af sig.“ Nogen bedre Forklaring til dette Vers kan ikke gives.

(Fortsættes).

Entered at the post office at La Crosse as second-class postal matter.

Trykt i „Varden“'s Avistrykkeri — La Crosse, Wis.